

Ympäristöministeriö
Kirjaamo
kirjaamo@ym.fi

Lausunto

VIITE: Lausuntopyyntö 20.6.2017; YM/14/400/2017; YM024:00/2016

ASIA: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi jätelain muuttamisesta

Viitaten yllä mainittuun lausuntopyyntöön lausumme seuraavaa:

Taloudelliset vaikutukset

Esitysluonnos jätelain muuttamisesta rajaa kunnan jätehuoltovastuuta pääasiassa vain asumisessa syntyvään jätteeseen, lukuun ottamatta kunnan hallinto- ja palvelutoiminnassa syntyvä yhdyskuntajäte, joka säilyisi kunnan vastuulla (32 §).

Kunnan toissijaisten jätehuoltopalveluiden (TSV-palvelut) järjestäminen täsmennetään nykyisestään (33 §).

Jätehuollolle esitetään hankintalaista poiketen pysyväksi ulosmyyntirajaksi 10 prosenttia, ilman 500 000 euron ylärajaa (145 a §).

Edellä mainitut rajaukset ja täsmennykset johtaisivat vastaanotettavan jätteen määrän vähenemiseen kuntien jätelaitoksissa. Volyymien supistuessa kannattavuus heikkenee, joka asettaa painetta jätteenkäsittelyhintojen korotuksille.

Ab Stormossen Oy on yhdessä neljän muun kunnallisen jäteyhtiön (Ab Botnjarosk Oy, Lakeuden Etappi Oy, Millespakka Oy ja Vestia Oy) kanssa osakkaana Westenergy Oy Ab:ssä joka ylläpitää jätteenpolttolaitosta ja myy jätteenkäsittelypalveluja omistajilleen omakustannusperiaatteella. Westenergy Oy Ab perustettiin vuoden 2007 loppuvuodesta, jolloin myös investointipäätökset tehtiin sen hetkistä jätelainsäädäntöä silmällä pitäen. Mm. polttolaitoksen mitoitus tehtiin silloisen kunnan vastuun perusteella. Laitos valmistui elokuussa 2012.

Stormossenilla on 20 vuoden sopimus Westenergyn kanssa (kuten Westenergyn muillakin osakkailla), jossa on velvoite vähimmäismäärien toimittamisesta vuodesta 2013 alkaen. Westenergyllä on vuorostaan velvoite toimittaa vähimmäismäärä höyryä Vaasan Sähkö Oy:lle kaukolämmön ja sähkön tuotantoa varten. Mikäli määriä ei saavuteta, tarkoittaa se

käsittelymaksujen korotuksia ja sitä kautta asukkaiden jätehuoltopalveluiden kallistumista. On vaarana että jätteenpolttolaitos toimii jatkossa vajaalla kapasiteetilla. Jätteenpolttolaitos vaatii määrättyä vähimmäismäärää jätettä jotta se voi käydä ylipäättään. Pahimmassa tapauksessa laitos jouduttaisiin aika ajoin ajamaan alas, eli silloin kun jätettä ei olisi tarpeeksi.

Stormossen omistaa biokaasulaitoksen jossa mädätetään biojätettä ja puhdistamo- ym. lietettä ja jossa biokaasu jalostetaan liikennekaasuksi, mm. Vaasan kaupungin paikallisliikenteen 12 kaasubussille. Stormossen solmi sopimuksen Vaasan kaupungin kanssa vuonna 2014. Jättemäärien vähenemisen seurauksena myös biokaasulaitos toimisi jatkossa vajaalla kapasiteetilla, eikä liikennekaasuliiketoiminta saavuttaisi asetettuja tavoitteita.

Katsomme, että pysyväksi ulosmyynnin rajaksi tulisi säätää 20 prosenttia EU:n hankintadirektiivin mukaisesti kunnan vastuun supistamisesta johtuvien vaikutusten rajoittamiseksi. Lisäksi sosiaali- ja terveystaloudilla tulisi olla poikkeusmahdollisuus jätehuollon järjestämistä vastusta anomalla jätehuoltoviranomaisen lupa luovuttaa jäte kunnan järjestämään jätehuoltoon.

Ympäristöministeriön arvion mukaan nyt ehdotetun vastuunjaon muutokset pelkästään pienentävät kunnallisten jätelaitosten liikevaihtoa 8 – 12 % mutta vaikutukset saattavat vaihdella huomattavasti alueellisesti. Korkeampi ulosmyyntiraja mahdollistaisi materiaalihyödyntämisen kasvattamista, johon tuleva EU:n uusi jätedirektiivi ja valtakunnallinen jättesuunnitelma tulevat velvoittamaan. Kunnalliset jäteyhtiöt voisivat ohjata osan elinkeinoelämän biojätteistä materiaalihyödyntämiseen (markkinaehtoisesti) sen sijaan että biojäte menisi sekajätteen mukana muualle polttoon. Kunnallisilla jäteyhtiöillä on perinteisesti hyvin toimiva tiedotus- ja neuvontatoiminta jota voitaisiin hyödyntää tässä tapauksessa.

Katsomme myös että TSV-palvelujen esitetyt täsmennykset kasvattavat epävarmuutta. Mikäli mahdollisen jälkitarkastuksen seurauksena todetaan virheitä TSV-tulkinnassa saattaa markkinaehtoisuuden toiminnan rajat ylittyä ja sidosyksikköasema vaarantua. Tämän riskin välttämiseksi kunnalliset jäteyhtiöt joutuisivat varmuuden vuoksi jättämään ”pelivaraa” jolloin ulosmyynti tulee asettumaan huomattavasti tai ainakin jonkin verran alle lainsäädännön sallimaa ylärajaa.

Kunnan toissijainen jätehuoltopalvelu (33 §)

Esitysluonnoksen mukaan kunnan jätehuoltoviranomaisen vastuulle säädettäisiin jätehuoltopalveluja koskevan tarjonnan arvioinnin toteutus. Arvioinnissa otettaisiin huomioon myös palvelun hinnan kohtuullisuus. Tehtävä on varsin haastava ja lisää jätehuoltoviranomaisen hallinnollista taakkaa varsinkin kun otetaan huomioon että esityksen mukaan arviointi tulisi tarkastella säännöllisin väliajoin ja aina markkinatilanteen oleellisesti muuttuessa. Miten määritellään ”oleellinen muutos” tässä tapauksessa? Kuka sen määrittelee? Onko yksityinen sektori valmis avoimesti ilmoittamaan hintojaan? Millä tasolla hinta on kohtuullinen?

Katsomme, että esitetty palvelutarjonnan arviointi on hyvin tulkinnanvarainen ja sen toimivuus on sen vuoksi kyseenalainen. Nykyinen lainsäädäntö on tässä kohtaa riittävän toimiva ja tulisi säilyttää sellaisenaan.

STORMOSSEN

Kirjanpito kunnan jätehuoltopalveluista ja kuljettajan tiedonantovelvollisuus (44 §)

Esitysluonnoksen mukaan kunnallisten jäteyhtiöiden kirjanpidon erittelyvelvoitteita laajennettaisiin koskemaan myös TSV-palveluja. Lisäksi TSV-palveluiden liikevaihdon jakautuminen sekä jätelajeittain että käsittelymenetelmittäin tulisi esittää tuloslaskelman liitteenä.

Erittelyvaatimus lisää huomattavasti kunnallisten jäteyhtiöiden hallinnollista taakkaa. Kirjanpitolaian säädösten noudattaminen on lisäksi tässä tapauksessa riippuvainen kolmannen osapuolen eli jätteen kuljettajan tietojen luovuttamisesta.

Katsomme, että TSV-palvelut kuuluvat lain määritelmän mukaan kunnan lakisääteisiin tehtäviin ja kirjanpidon erittelyvaatimus voitaisiin täten säilyttää ennallaan, ts. TSV-palvelut sisällyttää kunnan vastuuseen nykykäytännön mukaisesti. Läpinäkyvyyden ja avoimuuden varmistamiseksi TSV:n perusteella vastaanotettujen jätteiden jätemaksujen kertymä voitaisiin eritellä pienemmällä hallinnollisen taakan lisäyksellä jätelain 79 § 3 momentin mukaisesti, jossa on säädetty mm. jätemaksun ja mahdollisen perusmaksun kertymästä sekä siitä, mihin kertymä on käytetty.

Kunnioittaen

Leif Åkers
Toimitusjohtaja
Ab Stormossen Oy

